

Због промене концепције ове рубрике више неће бити моје колумне. Дозволићу себи слободу да у свом последњем чланку кажем нешто о сопственом медијском искуству, укључив ту и трогодишње искуство коментатора „Политике”.

Основно искуство тиче се изразите „нагнутости” наше медијске сцене у корист једне стране политичког спектра. Док у нашем бирачком телу, по гласању на изборима, постоји макар равнотежа између „евроуниониста” и „суверениста”, у великим медијима убедљиво доминира еврореформски дискурс. Два су разлога томе. Први је директан утицај евроатлантских структура, које су интересно везале један део власничко-уредничког естаблишмента за себе. Други је разлог конформизам који многе наше медијске посленике наводи да следе „општи тренд”, „оно што је модерно”, „оно што је урбано” (а то је данас некако по правилу баш једно те исто политичко усмерење). Ако се уклапате у те „трендове”, ако и ви умете да причате „еврореформску” причу, бићете радо виђен гост великих медија. Ако, међутим, имате разумевања за понеки „суверенистички” аргумент, ако нисте баш склони само да терцирате у евроинтеграцијском хору, ви ћете брзо постати медијски „незанимљиви” и „проблематични”.

Последице ове медијске „нагнутости” на нашу политику значајне су, са последицама чак и по сам државни ниво. Наиме, чим неки наш политичар покуша да води нешто самосталнију политику од оне коју од српских актера очекују поменуте структуре против њега се одмах покреће читава медијска машинерија. Судбина Војислава Коштунице је добар пример за то. Он је, на крилима велике изборне победе над Милошевићем, помислио да може да буде самосталнији актер у српској политици. Иако је и сам био део „евроинтеграцијских процеса”, он је, нарочито пошто су САД и ЕУ подржале сецесију Косова, покушао да се нешто више осамостали, па чак и да донекле промени нашу државну политику. Резултат је био тај да је он у медијима тешко сатанизован. На крају је био толико нападан, исмејаван и омаловажаван да се ретко ко усуђивао да каже било шта позитивно за ма који његов политички потез. А онима који су се тако нешто усуђивали да ураде, брзо је прилепљивана етикета да су његови потајници или да их је он купио.

Други наш савремени политичар који је пожелео самосталнију улогу био је Борис Тадић. После неколико личних изборних победа и пошто је, у јулу 2008, преузео контролу над извршном и законодавном влашћу, Тадић је помислио да коначно може да заигра самостално. Он је заиста покушао да се држи своје предизборне паролe: „И ЕУ и Косово”. Пустео је Вука Јеремића да излобира несврстане и однесе дипломатску победу над САД у УН. Затигао је око Еулекса. Пустео је Русе у енергетику. А и Цркву је помало уважавао. Резултат је била широка кампања која је против њега поведена, а нарочито против њему блиског министра Јеремића. Одједном су се сви сетили да примете како је Тадић склон да излази изван уставних овлашћења, а Јеремић је преко ноћи постао „националиста” и „конфликтни дипломата”. И опет они који су показали извесно разумевање за поједине потезе Тадића или Јеремића били су оптужени да су њихови потајници или да су их они купили.

Да ли ће и коначна политичка судбина Тадића бити иста као Коштуничина остаје тек да се види. Али, оно што је већ сада јасно јесте да је утицај чак и најмоћнијих српских политичара на овдашње медије постао ограничен. То можда и не би било лоше ако би водило еманципацији медија од политичких центара моћи. Али, нажалост, то је пре знак да је један центар моћи заменио други (рецимо, уместо оног из Немањине или са Андрићевог венца дошао је онај из Кнеза Милоша), него да се остварио битнији напредак у демократизацији српске медијске сфере. А са зависним и „теледиригованим” медијима Србија тешко да може постићи озбиљнији државни напредак.

Наравно, неког помака у српској политици и медијима има. Са Коштуницом и Тадићем Србија је, после готово читавог столећа, добила пристојне, демократске политичаре, којих се грађани више не морају плашити. Иако и данас нису усамљена мишљења да у медијима „не треба да цвета хиљаду цветова”, ипак, у јавности, макар на декларативном нивоу, преовлађује став о вредности медијског плурализма. Но, оно што је најважније јесте да је наша публика почела да се навикава да цени квалитет аргументације, јасноћу израза и смелост да се мисли другачије чак и од оних са којима се не слаже. То је важан корак напред за све нас. Пошто је тај корак начињен, никакво „глајхшалтовање” српске јавности, ма из ког центра да долази, више неће моћи да донесе резултате. Људи који макар мало осете слободу никада се више не враћају у стање да не примећују колико је ропство понижавајуће, неморално и глупо. Тако је са сваким ропством. А нарочито је тако са ропством које хоће да се успостави у мишљењу.